

TIPURI DE ARGUMENTARE ÎN DISCURSUL POLITIC AL LUI IULIU MANIU (1919-1928)

Mihail DĂESCU*

Pe lângă acțiunea politică subordonată mișcării naționale și apărării democrației și legalității constituționale, Iuliu Maniu s-a impus și prin calitatea și acuratețea ideilor cuprinse în discursul său politic, fie de la tribuna parlamentelor maghiar și român, fie prin luările de cuvânt în cadrul unor adunări sau prin articolele de presă și conferințe. Prin discursul profesat politicianul transilvănean - care și-a pus amprenta în mod vizibil asupra vieții politice românești din deceniile trei, patru și cinci ale secolului trecut - își legitima activitatea și obiectivele politice, pilonii pe care și-a edificat acțiunea discursivă fiind democrația națională, constituționalismul, moralitatea și legalitatea. În cadrul discursului, mecanismul cel mai important al acestuia îl reprezintă argumentarea, prin care se realizează funcțiile de legitimare și persuadare¹, prin care locutorul încearcă să demonstreze viabilitatea enunțurilor sale. Argumentarea reprezintă unul dintre factorii importanți de coerență și coeziune discursivă, este o acțiune prin care locutorul pune în operă o strategie globală pentru a determina o înlănțuire de argumente care să provoace adeziunea auditorului la enunțurile susținute². În discursul „Sfinxului de la Bădăcin” argumentarea se bazează pe componente de ordin istoric, juridic, de autoritate morală și realitate politică a vremii.

Iuliu Maniu își face debutul în noul peisaj politic oferit de către România Mare, prin activitatea depusă în calitate de președinte al Consiliului Dirigent, organism provizoriu cu misiunea de a asigura administrarea Transilvaniei până la întrunirea Adunării Naționale Constituante. Până la 4 aprilie 1920, când Consiliul Dirigent a fost dizolvat de către primul ministru Alexandru Averescu, Iuliu Maniu s-a preocupat de preluarea întregii administrații a Transilvaniei din mâinile funcționarilor maghiari și instalarea autorității statului român, de asigurarea ordinii și liniștii publice, a vieții și averilor cetățenilor. Această activitate a fost amplificată de susținerea

* Doctorand, Universitatea „1 Decembrie 1918” Alba Iulia; e-mail: daescumihail@yahoo.com.

¹ Rovența-Frumușani 2000, p. 27.

² Marga 2003, p. 276.

acțiunilor guvernului de la București și armatei române, în scopul consolidării actului Unirii Transilvaniei cu România și instalării administrației românești³. Legalitatea și legitimitatea acestor activități sunt bine reliefate de către Iuliu Maniu în discursul său, aceste două principii avându-și argumentarea în Rezoluția de Unire de la 1 Decembrie 1918, dar și în drepturile istorice ale poporului român asupra Transilvaniei, în necesitatea de a păstra existența României întregite în fața primejdiei care se profila din partea Ungariei:

„În aceste zile de o promiscuitate mistică a greutăților suferințelor și a fericirii naționale, pe cari le petrece azi națiunea română, cine poate mai mult ca poporul românesc să exclame: Am lucrat, am suferit și am învins!

De când s-au deschis aceste orizonturi noi luminate de ideea latinității noastre și de mândria tradițiilor fără seamăn glorioase ale neamului nostru, națiunea română n-a încetat a lucra pentru a da viață aspirațiilor izvorâte chiar din conștiința istorică a tradițiilor sale.

Astăzi, când această conștiință istorică a decretat nu numai libertatea și independența națională ci drept consecință și desăvârșita unitate națională, când întreaga ginte latină nu numai că înțelege, ci protejează, ajută și întărește această unitate și azi când armata română din Vechiul Regat totdeauna glorioasă, înfrățită și mână în mână cu trupele române din Ardeal, luptă victorioasă pentru a zdrobi pentru totdeauna puțința dușmanilor noștri de a împiedeca existența neconturbată a României întregite, deja înfăptuite, putem striga cu cucernicie, dar cu puternic glas: a înviat neamul românesc⁴.

Legalitatea în procesul de guvernare a Consiliului Dirigent este reliefată de necesitatea „[...] păstrării neștirbite a ordinii la adăpostul ideii de unitate națională și de alipire către Rege⁵”, dezordinea neputând fi considerată o armă politică. Se creionează astfel atitudinea monarhică a politicianului ardelean, un principiu politic căruia îi va rămâne fidel, precum și accentuarea de către acesta a necesității păstrării ordinii, într-o perioadă de convulsii politice, militare și sociale determinate de încheierea războiului și revoluția din Ungaria. Acțiunea armatei române asupra regimului bolșevic este una legală, în sprijinul civilizației, ca și regimul instaurat de Consiliul Dirigent:

„Pentru noi este înălțător să vedem că armata română este singură aci în Orient care reprezintă o stâncă de granit în contra valului bolșevic. În scurtă vreme am credința că toți ungurii din Transilvania se vor împăca cu situația

³ Referitor la activitatea Consiliului Dirigent și a lui Iuliu Maniu în cadrul acestuia a se vedea: Galea 1996, p. 317-338; Galea 1997; Iancu 1999, p. 6.

⁴ *Patria*, I, nr. 55, din 20 aprilie 1919.

⁵ *Ibidem*, nr. 207, din 6 noiembrie 1919.

creată și vor înțelege că regimul creat de noi e libertate, dreptate și punerea în producție a tuturor forțelor națiunii”⁶.

În *Manifestul-raport* publicat la 15 aprilie 1920 și prezentat în fața Consiliului de Miniștri cu ocazia predării guvernării Transilvaniei, Iuliu Maniu insistă asupra caracterului legal al activității politice a Consiliului Dirigent față de celelalte naționalități din Transilvania:

„Am făcut aceste schimbări mari fără a jigni vreo altă națiune conlocuitoare. Toate drepturile asigurate cu largă mână de Adunarea Națională din Alba Iulia au fost respectate. Împărțirea cercurilor electorale s-a făcut cu considerare la minoritățile etnice, ca ele să poată fi reprezentate în echitabil în Parlament. Nimeni nu a fost împiedicat în folosirea limbei sale în oficii și în viața privată și toate confesiunile s-au bucurat de cea mai deplină libertate”⁷.

Având o bogată experiență politică, Iuliu Maniu a desfășurat o amplă activitate pentru a impune Partidul Național Român pe scena politică a țării, personalitatea marcantă a omului politic ardelean lăsând o puternică amprentă asupra unor evenimente importante din istoria interbelică a României.

Primele alegeri parlamentare din România Mare, desfășurate în noiembrie 1919, au situat Partidul Național Român în fruntea preferințelor electoratului român, fapt care i-a conferit un loc important în guvernul prezidat de către Al. Vaida-Voevod, executiv care a avut drept misiune semnarea tratatelor de pace din cadrul Conferinței de Pace de la Paris. Concepția și strategia politică a lui Iuliu Maniu⁸ sunt bine reliefate cu această ocazie în discursul său politic, în care accentuează legalitatea și legitimitatea Actelor de Unire de la 1918 și necesitatea ca hotărârile românilor să fie respectate de către Marile Puteri în tratativele care aveau ca obiectiv trasarea noilor granițe în această parte a Europei. Astfel, guvernul Vaida a izbutit să respingă tentativele de revizuire a frontierei vestice a României în favoarea Ungariei și a convins totodată Aliații să recunoască unirea Basarabiei cu România.

Discursul lui Iuliu Maniu în perioada 1919-1920 este caracterizat de adeziunea sa totală la o viață politică armonioasă, îndreptată spre calea democrației și a legalității, cu nuanțe de adâncă recunoștință forțelor politice din Vechiul Regat care au făcut posibilă Unirea de la 1 Decembrie 1918:

⁶ *Ibidem*, nr. 70, din 13 mai 1919.

⁷ *Unirea Ardealului* f. a., p. 33.

⁸ Pentru activitatea politică a lui Iuliu Maniu din perioada 1919-1926, vezi Stan 1994, p. 353-368; Stan 1997, p. 115-162.

„D-le președinte, onorată Cameră, când pentru întâia dată iau cuvântul în această Cameră, a tuturor românilor, cu adâncă evlavie mă închin măritelor umbre, cari în decursul secolelor mânate de gânduri înalte, de sentimente sfinte, aducând de atâtea ori jertfa vieții lor proprie, au făcut ca noi astăzi, cei cari ieri încă eram răsleți la atâtea împărății, întruniți la un singur loc, să căutăm cărările fericirii și măririi neamului românesc. (Aplause).

Dar simțimintele noastre de sincere grațitudine a acelor cari am venit de peste Carpați nu se îndreaptă numai în spre cei trecuți, dar se îndreaptă și spre marii contemporani ai vechiului regat, cari în vremuri de grea cumpănă au știut să aleagă cărarea adevărată a mântuirii neamului (Aplause).

Să credeți d-voastre că peste toate deosebirile de vederi, cari în viața politică sunt inevitabile, și peste toate adversitățile politice, cari uneori în mod fatal ies la suprafață, este sentimentul nostru de sinceră și adâncă recunoștință față de toți factorii vieții publice ai neamului românesc cari astăzi au făcut ca noi împreună să gândim asupra viitorului neamului românesc”⁹.

Discursul politicianului ardelean insistă asupra condițiilor de legalitate în care a fost realizată Unirea deoarece „[...] dezrobirea noastră s-a făcut din partea întregului neam românesc”¹⁰ și tocmai de aceea consideră că este necesar ca eforturile politice de după război trebuie să fie unitare, având drept obiectiv suprem edificarea unui stat puternic. Realizarea acestui ultim obiectiv a căzut în sarcina guvernului Vaida Voevod, a cărui principală misiune era obținerea recunoașterii internaționale a Unirii în forul Marilor Puteri întrunite la Paris, în conformitate cu cele hotărâte la Chișinău, Cernăuți și Alba Iulia. Iuliu Maniu a accentuat faptul că prin Conferința de la Paris trebuiau să se recunoască drepturile românilor plecând de la legitimitatea acestora asupra ținuturilor unite cu România, dar și datorită faptului că această unire era benefică pentru întreaga Europă, ca urmare a faptului că urmările războiului dăduseră naștere revoluțiilor bolșevice care amenințau întreaga civilizație:

„Noi, onorată Cameră, care am decretat pe vecie unirea Ardealului, a Banatului și a părților românești din Ungaria către vechiul regat, am hotărât acest lucru din libera voință, pentru totdeauna și în mod integral.

În consecință: noi, prin această hotărâre, am zis că întreg Banatul trebuie să fie pe veci și necondiționat alăturat către vechiul regat. (Aplause prelungite și îndelung repetate).

Noi, această hotărâre a noastră am produs-o în deplină conștiință a faptelor pe cari le am săvârșit. Noi, în hotărârea aceasta nu am plecat numai din viața

⁹ DAD, din 16 ianuarie 1920, ședința din 22 decembrie 1919, p. 216-220.

¹⁰ *Ibidem*.

noastră sentimentală, ci am plecat pe lângă aceasta și din motive raționale, absolut necesare a exigențelor naționale și integrale românești.

Noi am fost de credință și suntem și azi de credință că în adevăr acest Banat întreg trebuie să aparțină nouă, în baza dreptului istoric, în baza configurației geografice, în baza situației etnografice și în baza tuturor condițiilor de natură economică și de natură militară”. (Aplause)¹¹.

„Este o mare satisfacție pentru mine că unirea ce am decretat astăzi, se prezintă ca o necesitate absolută internațională, pentru că națiunea noastră este singura stâncă și România unită este singura stavilă. În acest colț al lumii, contra tendințelor subversive care amenință cu distrugere ordinea socială și tot ce a produs civilizația omenirii.

Stând noi astfel în serviciul omenirii întregi credem a fi în drept, a cere să ni se dea totul pentru a putea împlini această menire și a ne da toată puțința ca stânca românismului să fie întreagă și să nu-i lipsească nici un colț ci să ne înfăptuiască România întregită așa cum s-a hotărât la Alba Iulia, cum s-a decretat de M. V. și cum s-a convenit la timpul său în tratatul încheiat cu puternicii și glorioșii noștri Aliați. Suntem convinși că integritatea aspirațiilor noastre naționale este necesitate absolută pentru a îndeplini menirea moștenită de la înaintașii noștri și impusă de împrejurări¹²”.

Prin demiterea guvernului Vaida, considerat de către Maniu ca fiind primul guvern democratic al României, căzut ca urmare a intrigilor țesute de către liberali și printr-o acțiune nelegitimă, Maniu făcea cunoștință cu tarele politicii dâmbovițene. Din acel moment și până în 1928, el va duce o luptă acerbă în opoziție, înfierând prin discursul său - de la tribuna Parlamentului, în cadrul diferitelor manifestări publice sau prin intervențiile din mass-media - ilegalitățile și actele anticonstituționale, de care se făceau vinovate guvernele care conduceau destinele României. Prin declarațiile sale, politicianul ardelean a încercat să legitimizeze acțiunile politice ale Partidului Național Român, obiectivele și țintele acestuia constituindu-se în manifestări ale punerii în practică a principiilor sale - democrația adevărată, dreptatea socială, constituționalismul și parlamentarismul nefalsificat¹³ - iar legalitatea acestor manifestări rezidă din faptul că ele reprezintă voința națiunii, a păturilor poporului:

„N-am venit la sânul patriei pentru ca să ducem lupte căci am luptat destul sub jug străin. Am venit cu toții la sânul patriei mume ca să lucrăm la edificarea și la întărirea democrației sincere. Am venit să lucrăm pentru îmbogățirea sufletelor românești, pentru binele țărânimii și al muncitorimii, dar aici am găsit o ceată de interese învrăjbitorii împotriva desrobirii

¹¹ *Ibidem*.

¹² *Patria*, I, nr. 89, din 6 iunie 1919.

¹³ Maniu 1991, p. 42.

țărănimii și a democrației. Unindu-ne cu bărbații sinceri, luptători pentru dreptate, vom lupta pentru înfăptuirea programului democrației și am dovedit buna noastră intenție prin legile bune votate în parlamentul Vaida. Acele legi putând îndeplini binele obștesc, rămân cea mai frumoasă amintire a vremii primei democrații curate”¹⁴.

Partidul Național Român, ai cărui reprezentanți provin din „[...] păturile largi ale Neamului Românesc și exprimă voința acestora”¹⁵, partid născut „[...] în mijlocul frământărilor Neamului Românesc”, pentru care a înfăptuit unirea, „[...] are ca țintă azi nu persecuțiunea, ci restabilirea ordinii și a echilibrului moral, nu distrugerea, ci desăvârșirea națională”¹⁶. Legalitatea și constituționalismul acțiunilor politice ale PNR reies din faptul că „[...] am voit să ajungem la putere nu contra suveranului, ci de acord cu el. Noi nu suntem o forță ce vrea să înfrunte ci una ce vrea să lucreze alături de toți factorii constituționali”¹⁷, iar „[...] reprezentanții săi au putut să ridice conștiința politică a acestui neam”¹⁸, acțiunea sa fiind îndreptată spre „[...] realizarea unei dreptăți istorice”¹⁹, însă pe căi legale, „[...] silindu-se să potolească valurile unei revoluții care ușor putea să amenințe întreaga ordine socială pe aceste meleaguri”²⁰.

Legalitatea guvernului Vaida, care în concepția lui Iuliu Maniu reprezenta ideea adevărat democratică, rezidă din compoziția sa „[...] în baza majorității pe care se sprijinea și a opiniei publice pe care o reprezintă”. Ilegalitatea guvernelor următoare reiese din faptul că Guvernul Vaida - „[...] singurul guvern parlamentar de după război” - a fost înlăturat prin „vicleșug”, aceeași metodă prin care a ajuns la putere guvernul lui Al. Averescu, care astfel a pregătit calea spre guvernare a „[...] acelui partid care voia să aibă monopolul de guvernare al țării”²¹. Maniu atrage atenția că aceste ilegalități, lipsa drepturilor democratice, nerespectarea legii, imoralitatea vieții politice pun în primejdie însuși viitorul țării:

„România Mare nu este de vină pentru nedreptățile cari să săvârșesc, după cum nu este de vină nici de dispariția legalității din viața publică.

Vinovați sunt: guvernanții cari, prin faptele lor încâlcesc armonia socială ignorând și nerespectând legile. Dacă în această țară, legile ca și principiile

¹⁴ *Patria*, III, nr. 74, din 7 aprilie 1921.

¹⁵ Maniu 1991, p. 26.

¹⁶ *Ibidem*, p. 16-17.

¹⁷ *Ibidem*, p. 18.

¹⁸ *Ibidem*, p. 25.

¹⁹ *Ibidem*.

²⁰ *Ibidem*, p. 27.

²¹ *Ibidem*, p. 61.

democratice sunt nesocotite, sunt de vină cei din fruntea ei cari nu le respectă, scăzând astfel prestigiul țării”²².

„N-avem Constituție care să corespundă noului Stat, nu avem o lege administrativă pentru toată țara. Și, toate acestea nu din vina neamului, a sufletului poporului, ci din vina relei politice care, în loc să folosească energia noastră, a oprit-o de a se valorifica.

Respectul legii, după trei ani de la Unire, a căzut. Moralitatea publică a scăzut. Starea economică, culturală și socială, în loc să se dezvolte a decăzut. Iată, domnilor, unde ne-a dus sistemul de guvernare Averescu”²³.

Deși recunoștea rolul istoric al PNL, inclusiv contribuția lui hotărâtoare la înfăptuirea României Mari, Maniu îi combătea tendința de a face din acele înfăptuiri un capital politic exclusiv, un fel de privilegiu pentru o guvernare concepută ca un act de voință al unor forțe oculte. Disocierea lui Iuliu Maniu de Ionel Brătianu și de partidul în fruntea în căruia se afla a fost provocată și de intenția acestuia de a-și asigura raporturi privilegiate cu monarhia, prin creșterea prestigiului acestei instituții ca urmare a actului simbolic de încoronare de la Alba Iulia. Fixată pentru data de 15 octombrie 1922, încoronarea a fost boicotată atât de PNR și Partidul Țărănesc, cât și de către episcopii uniți, influențați de către Iuliu Maniu, liderul transilvănean susținând că acest act simbolic fusese confiscat de către liberali, care îl transformaseră într-o manifestare de partid.

Starea de adversitate dintre Maniu și liberali era accentuată și de dorința acestora din urmă de a soluționa unilateral regimul constituțional al României. Politicianul ardelean considera că Adunarea Constituantă era rezultatul unor alegeri situate sub spectrul unor fraude și ilegalități și din această cauză era o constituantă de partid. Cu toate protestele lui Maniu, care clama ilegalitatea noului act fundamental și faptul că nu respecta direcția de naționalism și democrație, regele Ferdinand a sancționat constituția, asigurându-se astfel cadrul politic al perioadei interbelice.

Discursul referitor la Partidul Național Liberal și liderii acestuia are un caracter peiorativ, pentru a scoate în evidență ilegalitățile comise de către aceștia și neconstituționalitatea legilor și a măsurilor administrative întreprinse pentru a acapara puterea. Ajungând la guvernare în urma unor pregătiri „oculte” și prin „[...] mijloace lăturalnice și în contra voinței națiunii”²⁴, PNL a instaurat un regim „oligarhic”, „de dictatură”, sub auspiciile căruia recurgând la „falsul de urne”, la sprijinul „baionetelor jandarmeriei”, a dat statului român un „parlament ilegal”, ieșit în urma unei

²² *Patria*, III, nr. 222, din 4 octombrie 1921.

²³ *Ibidem*, IV, nr. 20, din 29 ianuarie 1922.

²⁴ Maniu 1991, p. 68.

„lovituri de stat”. Drept urmare, Constituția din 1923 nu avea un caracter legal fiindcă parlamentul care a votat-o nu exprima voința națiunii:

„În contra Constituției, au convocat o Adunare constituantă. Însăși revizuirea Constituției vor s-o facă printr-un Parlament eșit dintr-o lovitură de Stat.

Lovitura de Stat este revoluțiunea de sus a acestui guvern! Simțind că nu are opinia publică a acestei țări, printr-o ordonanță a schimbat procedura electorală, spărgând în timpul nopții urnele. Așa și-au scos majoritatea din ele. Cu administrația, cu armata, cu magistratura, au furat voturile și s-au apărât apoi cu baioneta. În fine, și-au amnestiat pe toți criminalii alegerilor!”²⁵.

„Corpurile legiuitoare actuale fiind ilegale, ieșite din lovitură de Stat, fraudă și teroare toate hotărârile acestor „Corpuri legiuitoare” sunt lipsite de tărie de lege și prin urmare, din punct de vedere de drept sunt nule. Faptul unei sancționări și promulgări nu poate să schimbe caracterul de drept al acestor hotărâri cu origine viciată. Forța fizică a puterii executive, firește, a putut pentru un moment să impună lucruri, lipsite de criteriu de drept acolo, unde domnea principiul: „Macht geht vor Recht”! („Forța primează dreptul!”)²⁶.

„[...] deputații loviturii de stat și ai urnelor furate au votat Constituția. Votarea ei la adăpostul a zeci de de mii de baionete, este dovadă, că această Constituție nu-i eșită din sufletul poporului. Ceea ce nu răsare din sufletul mulțimei, nu trăește, baionetele n-au binecuvântarea lui Dumnezeu. Constituția nu va putea dăinui, mai ales că suntem hotărâți să facem tot posibilul, ca ea să nu intre în vigoare, să facem orice sacrificiu, pentru ca țara să nu o suporte”²⁷.

Criza dinastică din 1925-1926²⁸ a constituit un alt moment care și-a găsit în acțiunile politice și în discursul lui Iuliu Maniu un punct de referință pentru exprimarea concepțiilor sale despre legalitate și constituționalism atât pentru momentul în care aveau loc evenimentele, cât și pentru desfășurarea ulterioară a acestora. La 31 decembrie 1925, în Consiliul de Coroană, după ce Ferdinand se pronunța pentru abdicarea principelui Carol, Maniu a avut convingerea că era o uzurpare uneltită de elemente din anturajul Palatului, inclusiv de Ionel Brătianu, care deținea un mare ascendent asupra regelui. Prin îndepărtarea principelui Carol de la succesiune și instalarea unei regente - credea Maniu - instituția monarhică ar fi fost subordonată de forțe oculte. Drept urmare, actul de la 4 ianuarie 1926, care reglementa succesiunea în favoarea minorului Mihai, precum și constituirea regentei nu a fost votat de către Iuliu Maniu, iar această conduită negativă o va manifesta și în anii

²⁵ *Patria*, V, nr. 32, din 15 februarie 1923.

²⁶ *Ibidem*, nr. 45, din 3 martie 1923.

²⁷ *Ibidem*, nr. 118, din 6 iunie 1923.

²⁸ Referitor la criza dinastică, vezi: Scurtu 1996.

următori, până la revenirea lui Carol în țară. Motivele invocate de către politicianul ardelean au fost:

„În primul rând, partidul național fiind pătruns de sentimentul monarhic, este de părere că nu trebuie să se producă zguduirii, cari ar putea slăbi în opinia publică acest sentiment. Dacă se pune prea mare grabă într-o astfel de chestiune lăsând să se înstăpânească credința că un prinț poate fi îndepărtat de la tron și adus astfel la succesiune fără a se epuiza mai întâi toate mijloacele de a se înlătura schimbarea, se produce o zguduire în siguranța de continuitate care este una din bazele principiului monarhic.

Al doilea motiv a fost simțul de răspundere pentru viitor.

O schimbare ca aceasta poate aduce în viitor, serioase zguduirii în viața de Stat a unui popor. Vedeți istoria universală, unde găsiți atâtea cazuri similare, cari au adus numai nenorocire.

Având acest simț de răspundere, am socotit de a noastră datorie de a atrage atenția în viitor.

Al treilea motiv, a fost o chestiune de conștiință. Nu voiam ca partidul național eventual să fie vinovat de comiterea unei nedreptăți chiar și involuntare față de om, fără ca mai întâi să se știe cu precizie situația adevărată.

În fine, al patrulea motiv a fost bunul simț. Este într-adevăr din cale afară de greu ca pe un om pe care l-ai preslăvit să-l lași să cadă fără nicio apărare, și fără a ține seamă de situațiile de până atunci, lăsând ca lumea să creadă că sentimentele de dragoste permanent manifestate față de El, au fost nesincere”²⁹.

Legislația elaborată de către parlamentul de coloratură liberală a fost considerată de către Maniu ilegitimă, ca de altfel și actele de guvernare ale PNL. Drept urmare, legea primei electorale din 27 martie 1926, care de altfel a fost mecanismul principal al constituirii instituției legislative până în 1938, a fost considerată de către liderul politic ardelean o lege scelerată prin care se realiza o alterare gravă a principiilor constituționale și se instaura absolutismul de partid. Înainte de a fi votată, această lege era considerată de către Iuliu Maniu: „[...] un adevărat atentat contra parlamentarismului și în contra unei evoluții politice sănătoase a vieții noastre naționale” și

„[...] exclude din Parlament în mod voit și sistematic manifestarea diferitelor curente și prin premiile date majorității, chiar și celei relative, introduce în mod fățiș absolutismul de partid care împiedicând evoluția normală a vieții politice va da desigur naștere la cele mai grele frământări interne”³⁰.

Perioada din opoziție a fost caracterizată și de activitatea pentru constituirea unei formațiuni politice capabile să se opună „dictaturii”

²⁹ *Patria*, VIII, nr. 9, din 14 ianuarie 1926.

³⁰ *Ibidem*, nr. 50, din 5 martie 1926.

instaurate de către PNL și de supraveghere a legalității actelor de guvernare ale acestui partid. În ordine cronologică, prima astfel de acțiune concretă a reprezentat-o constituirea Blocului Parlamentar din noiembrie 1919, care reunea parlamentarii ce reprezentau Partidul Național Român, Partidul Țărănesc, Partidul Țărănesc din Basarabia și Partidul Naționalist-Democrat, coaliție care avea drept țel sprijinirea guvernului prezidat de către Al. Vaida-Voevod. Uneltirile liberale, care s-au folosit de regele Ferdinand și disensiunile din cadrul PNR au dus la căderea guvernului și eșecul acestei prime alianțe politice din care făcea parte și Iuliu Maniu. Înfrângerea din alegerile parlamentare din mai 1922 a repus în discuție ideea întăririi partidului prin contopirea cu o formațiune politică din Vechiul Regat. Astfel, în noiembrie 1922, prin fuziune, Partidul Conservator-Democrat – căruia îi decedase liderul, Take Ionescu - se dizolva în PNR, aducând în rândurile acestuia politicieni cu nume și influență: Mihail Cantacuzino, Stelian Popescu, G. G. Mironescu, C. Xenî și Gr. Filipescu.

În drumul spre constituirea unei formațiuni politice puternice, care să constituie o alternativă la PNL, Iuliu Maniu a reușit să realizeze o înțelegere cu partidul ce îi avea ca lideri pe Nicolae Iorga și Constantin Argetoianu, acțiune concretizată prin fuziunea PNR cu Partidul Național al Poporului în martie 1925. Referitor la această mișcare de pe eșichierul politicii românești, Iuliu Maniu declara că noua formațiune politică:

„[...] se va întemeia marele partid național și democratic în care vor găsi lăcaș și alte forțe naționale și democratice pentru regenerarea vieții politice a țării noastre pe temeiul principiilor cari de la început susțin partidele noastre. Naționalismul hotărât și neșovăitor care fără șovinism față de alte neamuri va pune Statul român în serviciul înălțării neamului românesc cu toate virtuțile sale, democrația radicală și curată sprijinită de legalitate și ordine fără de care nu poate exista și dreptatea socială care va ocroti și va feri țărănimea și toate straturile sociale de exploatarea celor mai tari, sunt stâlpi pe care se întemeiază puternicul partid care va fi chemat să conducă cu mână tare viața politică a poporului nostru”³¹.

Tratatul de fuziune duse cu Partidul Țărănesc condus de către Ion Mihalache, dar mai ales veleitățile de lideri ale celor doi mari oameni politici, au făcut ca peste un an această înțelegere politică să se rupă, iar Iuliu Maniu să devină astfel un subiect de critică și pamflet pentru pana ascuțită și acidă a lui Nicolae Iorga.

Geneza Partidului Național-Țărănesc a început încă din 1919, când PNR și Partidul Țărănesc au colaborat în cadrul Blocului Parlamentar, colaborare care a continuat pe toată perioada luptei constituționale, fapt

³¹ *Ibidem*, VII, nr. 36, din 17 februarie 1925.

care atestă existența unui fond comun de idei și scopuri politice la cei doi lideri, Iuliu Maniu și Ion Mihalache. Fuziunea dintre cele două partide era pe punctul de a se realiza încă din 1924, în acest sens fiind elaborat un program în 10 puncte, acceptat de ambele partide, însă respingerea propunerii lui C. Stere în conducerea Partidului Țărănesc de către unii membrii ai PNR, proveniți din fuziunea cu conservatorii, precum și atitudinea ostilă a țărănistului Nicolae Lupu față de naționali, pe care îi considera o ramură a „ciocoimii”, au dus la eșecul demersului politic. Frământările politice ale anului 1926 manifestate prin demisia guvernului liberal și înlocuirea lui cu un executiv condus de către Al. Averescu, precum și plecarea unor importanți oameni politici din cadrul PNR, au dus la reluarea negocierilor și realizarea fuziunii - la 10 octombrie 1926 -, care a dat naștere celui de-al doilea mare partid politic al perioadei interbelice, Partidul Național-Țărănesc³². Maniu a declarat că această nouă formațiune politică era o adeptă a legalității și a statului de drept, pentru că prin însăși semnificația denumirii reprezintă interesele naționale și ale țărănimii, masa majoritară a poporului român³³.

La câteva zile după constituirea sa, Partidul Național-Țărănesc a dat publicității un manifest, prin care-și exprima hotărârea de a pune capăt guvernării averescane și dominației PNL, de a așeza statul român pe temelia unei ordini de drept. Se făceau și unele promisiuni concrete, pe baza programului adoptat la 10 octombrie 1926: înlăturarea anarhiei administrative și a regimului arbitrar care a dus la compromiterea ideii de autoritate; ridicarea țării din „[...] mizeria economică în care se află” prin încurajarea și stimularea producției naționale; refacerea urgentă a căilor ferate; chemarea la colaborare a capitalurilor străine; stabilizarea monetară și întocmirea unui buget real și echilibrat. După încetarea din viață a regelui Ferdinand și a liderului liberal I. I. C. Brătianu, ambele evenimente petrecute în decursul anului 1927, Iuliu Maniu și partidul său au dus o luptă perseverentă pentru obținerea puterii executive. Demonstrațiile publice, presiunile asupra regenței, retragerea din Corpurile Legiuitoare, inițierea unor contacte cu exilatul Carol, dar mai ales adunarea de la Alba Iulia din 6 mai 1928 au făcut ca membrii regenței să opteze din ce în ce mai mult pentru încredințarea formării unui nou guvern lui Iuliu Maniu. Acest fapt a avut loc la 8 noiembrie 1928, iar două zile mai târziu noul premier prezenta regenței primul guvern național-țărănist din istoria României³⁴.

³² Vezi Scurtu, 1994; Șeicaru 2000.

³³ Maniu 1991, p. 85-90.

³⁴ Vezi Stan 1997, p. 166-181; Stan 1995, p. 281-308.

Discursul lui Iuliu Maniu din această perioadă a fost caracterizat printr-o critică virulentă la adresa guvernelor în funcțiune, prin reliefaarea necesității înlocuirii acestora cu formațiunea pe care o reprezenta, argumentele invocate având misiunea de a demonstra ilegalitatea acestor guverne de nuanță liberală, prin nepriceperea lor în administrarea țării precum și prin prăpastia care s-a deschis între ele și națiunea ale cărei destine aveau menirea să le conducă:

„Domnia legilor și legile să fie făcute de popor ceea ce însă pe noi ne umple de durere și ne îngrijorează pe noi că legile nu sunt făcute de reprezentanții adevărați ai poporului ci de parlamente constituite prin jandarmi și prin furt de urne, cari lucrează nu după gândul și trebuințele voastre, ci după interesele și preocupările lor. Iar de altă parte chiar și puținele legi bune nu se respectă și nu se pun în aplicare, ci slujbașii țării în frunte cu guvernul, lucrează după bunul lor plac. Nu vreau să vă arăt eu necazurile ce suferiți, le știți mai bine decât mine [...]. De aceia noi cerem pretutindeni fără întârziere înlăturarea guvernului actual odios și cerem alegeri libere și imediate, ca în vremurile aceste grele reprezentanții adevărați ai poporului să hotărască asupra destinului țării. Cerem fără amânare înlocuirea guvernului acestuia și încredințarea puterii partidului nostru care reprezintă, nu numai masele populare în această țară, ci și aspirațiunile neamului nostru împreună cu gândirea politică, singura potrivită cu zilele de azi pentru a putea propăși în conformitate cu interesele lui dăinuitoare. Este o rușine și pentru țară și pentru partidul liberal, ca guvernul țării să se sprijine exclusiv pe mila jandarmilor și pe grația regentei”³⁵.

„Metodele întrebunțate de liberali în politică și în sfera economică, să credeți, au făcut să scadă mult nivelul moralității publice. Un lucru e sigur, că concepțiile liberale și cele ale național-țărăniștilor în privința drepturilor și datoriiilor guvernului, sunt profund deosebite, ca și de astfel și mentalitățile lor politice. Pe de o parte sistemele vechii Turcii, pe de alta metodele occidentale. În România ca și în alte țări orientale s-au întrebunțat totdeauna arme ca: violența, calomnia, corupția. Ele vor cădea toate, când vor fi înlocuite prin legalitatea efectivă și prin respectarea libertății în câmpul social ca și în cel economic”³⁶.

„Adevărat, că în legitima apărare în care se găsește țara față de guvernul său am denunțat regimul liberal, ca unul, care este în afară de lege și neconstituțional. Am avut drept să facem acest lucru, pentru că acest se întemeiază pe nesfârșitul șir de furturi cari au revoltat opinia publică și au desonorat țara înaintea străinătății. Guvernul acesta lipsit total de autoritate politică și morală nu mai poate face nimic nici acasă nici în străinătate. El nu mai are frânele țării în mână. Nu el îngrijește destinele țării și nu el le poate

³⁵ *Dreptatea*, II, nr. 100, din 15 februarie 1928.

³⁶ *Ibidem*, nr. 141, din 2 aprilie 1928.

conduce. El este căzut. Lipsit de puterea de acțiune morală, el trebuie să se demită și se va demite în curând. Baionetele nu sunt suficiente pentru a se putea răzima pe ele un regim”³⁷.

Preluarea puterii produce și o așteptată schimbare în discursul lui Iuliu Maniu. Argumentarea prin care legitimează venirea la guvernare a PNT este susținută de încrederea, pe care poporul și națiunea o acordă acestei formațiuni politice care se angajează să întroneze domnia legilor și respectarea drepturilor națiunii, impactul pozitiv fiind realizat și prin readucerea în prim plan a aspectelor negative prin care s-au caracterizat guvernările liberale:

„Înalta Regență a plecat urechea pe inima poporului și a simțit și a auzit care este dorința lui. Suntem recunoscători înaltei regențe pentru acest gest al ei și nu poate fi o mai mare și mai sfântă străduință a noastră decât să răspundem acestei încrederi și să răspundem așteptărilor imenselor mase populare care prin venirea noastră au așteptat o clipă de răsuflare pt o muncă instructivă. În năzuința noastră de atâtea ori accentuată de a introduce în Țară o viață constituțională de parlamentarism adevărat și legalitatea obläduitoare cu dreptate pt toți, nu vom putea face altceva decât să respectăm această misiune și să facem ca după atâția ani de sbucium să se poată revărsa asupra populației harnice a acestei Țări de orice neam și confesiune ar fi puțința desăvârșită de a munci și a crea pe tărâmul cultural și pe cel al producției economice”³⁸.

„Am spus, fraților, că vrem ca în această țară să fie înstăpânit constituționalismul adevărat și o curată legalitate. (Urale, strigăte; trăiască!). Și iată, fraților, astăzi, sunteți chemați, voi, poporul, mulțimea întregă, ca să vă spuneți cuvântul curat, cum vreți să fie guvernată țara românească? (strigate: liber, drept).

Am dizolvat imediat parlamentul, întrunit prin teroare și furt de urne, și v-am chemat să vă spuneți, prin votul obștesc, cuvântul vostru. Și vă rugăm pe dv. și rugăm pe toți cetățenii acestei țări, să și-l spună liber, așa precum sufletul și mintea lor dictează.

De astăzi încolo în țara aceasta la alegeri, nu are cuvântul jandarmul și tâlharul de urne, ci are cuvânt sufletul și inima voastră românească.

De aci încolo, fraților, nu există arbitrar, nu există mită și nu există bătaie, ci există dreptate și legalitate. Stăpânirea legii, iar nu voința oarbă sau interesată a cutărui sau cutărui slujbaş”³⁹.

Legalitatea și constituționalismul în discursul lui Iuliu Maniu din perioada 1919-1928 sunt teme prezente în concordanță cu evenimentele istorice ale perioadei, în mijlocul cărora își face simțită prezența și Iuliu

³⁷ *Ibidem* nr. 173, din 16 mai 1928.

³⁸ *Ibidem*, nr. 349, din 8 decembrie 1928.

³⁹ *Ibidem*, nr. 351, din 10 decembrie 1928.

Maniu. Termenii lexicali care incumbă aceste teme sunt „asigurarea legii”, „în spiritul legii”, „pentru apărarea ordinii constituționale”, „din voința națiunii”, „constituționalism curat”, „parlamentarism adevărat”, însă aceste teme discursive reies și din încercarea de a da un sens de legalitate legitimității accesului la putere a Partidului Național și apoi a Partidului Național-Țărănesc, făcându-se apel la istorie sau legătura acestor partide cu masele al căror interes îl reprezintă. Un lexic cu valoare peiorativă este prezent în încercarea de a prezenta ilegalitățile actelor de guvernare ale partidului aflat la putere, respectiv a partidului liberal: ilegalitate, imoral, teroare, absolutism, teroare, corupție, urne furate, abuzuri, jandarmi, această terminologie fiind întregită de o serie de metafore sau sintagme care completează efectul dramatic al discursurilor în scopul de a convinge auditorii de necesitatea înlăturării de la putere a adeptilor lui I. I. C. Brătianu: „guvern ales prin furt și teroare”, „plagă pentru țară”, „parlament întrunit prin teroare și furt de urne”, „partidul liberal răpește puterea de la Suveranul muribund”, „parlamentului îi lipsește spiritul egalității și corectitudinii”, „pahar de ilegalități și imoralități”, „deputații loviturii de stat și ai urnelor furate au votat Constituția”, „Constituție votată la adăpostul a zeci de mii de baionete și nu ieșită din sufletul poporului”. Acestea sunt numai câteva din figurile retorice cu rol argumentativ prin care Iuliu Maniu a încercat în discursul său să obțină de la opinia publică acordul pentru a primi puterea executivă, demonstrând regimul de ilegalitate și abuzuri înstăpânit de către PNL.

Uzitând de un larg evantai de argumente - de ordin istoric, juridic, al faptelor cotidiene - politicianul Iuliu Maniu și-a edificat un discurs prin care și-a legitimat interesele sale politice, acelea de a ajunge la cârma țării, scoțând în același timp în evidență principiile politice pe care declara că le promovează și încearcă să le impună în viața politică românească, acelea de legalitate, constituționalism, democrație și moralitate.

Types of Argumentation in the Political Discourse of Iuliu Maniu (1919-1928)

(Abstract)

The study here sets out to lay emphasis on the argumentation technique employed by Iuliu Maniu in his discourse during 1919-1928 when he made his way to the forefront of Romanian inter war political scene. Argumentation represents the underlying factors of discourse cohesion and coherence. By skilful use of supporting arguments he managed to achieve the desired effect of convincing and winning over his audience.

Calling attention to the main historical events and developments in the 10 years following the Union of 1918 he makes use of a large spectrum of arguments to legitimise the Union of 1918 and its place in the Romanian political environment, to express the

necessity for a Romanian National Party and the establishment of the National Peasants' Party. He also argued why the policy pursued by the National Liberal Party was barely within the limit of what was considered legal and democratic. Making use of historical, lawful and demographic arguments, by virtue of the authority represented by the party whose head he was, Iuliu Maniu seeks to uphold the principles of lawfulness and constitutionalism in Romanian political life.

As regards his arguments for the political actions of 1919-1920, when he coordinated the activity of the Supervisory Council (*Consiliul Dirigent*) and head of government was Alexandru Vaida Voevod, Iuliu Maniu insists that the acts of the Union of 1918 could be fulfilled only in a climate governed by law and order. Maniu did not consider the role of the Romanian National Party ended upon the conclusion of the Act of 1 December 1918. He argued it was its duty to continue activating on the political scene because its roots draw their sap from the will of the nation and its past force it to work for the installation of true democratic principles, social justice, constitutionalism and genuine parliamentarianism.

Iuliu Maniu's discourses also lay emphasis on those arguments that stood behind his and his party's boycott of the Coronation Act of 15 October 1922 in Alba Iulia as well as behind the refusal to vote the Constitution of 1923. His entire line of argumentation starts from the premise that the elections of 1922 were a fraud in favour of the National Liberal Party that wrote a constitution which did not represent the best interest of the nation and the Coronation became a party act. Nevertheless, throughout 1922-1928 his discourse stood under the sign of a never-ending polemics with the Liberal government or those secretly manoeuvred by Ion I.C. Brătianu. The choice of themes and words had a pejorative character with the single purpose of highlighting that such governments were illegal and unlawful, against the democratic principles Iuliu Maniu upheld and against the will of the nation.

Abrevieri bibliografice

DAD	- <i>Dezbatările Adunării Deputaților.</i>
Galea 1996	- Aurel Galea, <i>Activitatea Consiliului Dirigent privind aplicarea rezoluției Marii Adunări Naționale de la Alba Iulia din 1 Decembrie 1918</i> , în <i>Marisia</i> , XXV, 1996, p. 317-338.
Galea 1997	- Aurel Galea, <i>Formarea și activitatea Consiliului Dirigent al Transilvaniei, Banatului și ținuturilor românești din Ungaria</i> , vol. I (2 decembrie 1918 - 10 aprilie 1920), Târgu-Mureș, 1997.
Iancu 1999	- Gheorghe Iancu, <i>Un document din perioada de activitate a Consiliului Dirigent (aprilie 1919)</i> , în <i>CTC</i> , X, 1999, nr. 1-2, p. 6.
Maniu 1991	- Iuliu Maniu, <i>Testament moral-politic</i> , București, 1991.
Marga 2003	- Delia Marga, <i>Introducere în analiza discursului, cu referire la istorie și sfera publică</i> , Cluj-Napoca, 2003.
Rovența-Frumușani 2000	- Daniela Rovența-Frumușani, <i>Argumentarea. Modele și strategii</i> , 2000.
Stan 1994	- Constantin I. Stan, <i>Activitatea politică a lui Iuliu Maniu în anii consolidării României Mari</i> , în <i>ActaMP</i> , 1994, 18, p. 353-368.

- Stan 1995 - Constantin I. Stan, *Activitatea politică a lui Iuliu Maniu în preajma preluării puterii (1926-1928)*, în *ActaMP*, XIX, 1995, p. 281-308.
- Stan 1997 - Apostol Stan, *Iuliu Maniu. Naționalism și democrație. Biografia unui mare român*, București, 1997.
- Scurtu 1994 - Ioan Scurtu, *Istoria Partidului Național Țărănesc*, București, 1994.
- Scurtu 1996 - Ioan Scurtu, *Crișa dinastică din România*, București, 1996.
- Șeicaru 2000 - Pamfil Șeicaru, *Istoria Partidelor Național, Țărănist și Național Țărănist*, București, 2000.
- Unirea Ardealului* f. a. - *Unirea Ardealului evocată de Iuliu Maniu. Conferință ținută la Radio București în 24 Ianuarie 1934*, Cluj, f. a.

Cuvinte-cheie: Iuliu Maniu, discurs politic, Partidul Național Român, constituționalism, democrație, legalitate.

Keywords: Iuliu Maniu, political discourse, National Romanian Party, constitutionalism, democracy, legality.